

HANDLEIDING VOOR GEBRUIKERS

QUICK SCAN

DESTIGMATISERING

kenniscentrum
phrenos

Kennisconsortium
Destigmatisering
en sociale inclusie

WAAROM DEZE QUICKSCAN?

Destigmatiserend werken is onderdeel van professioneel en herstel- ondersteunend handelen. Daarom is het noodzakelijk dat professionals zijn voorzien van kennis en tools met betrekking tot destigmatiserend werken.

De QuickScan Destigmatisering biedt hulpverleners in de ggz een instrument om destigmatisering op laagdrempelige wijze bespreekbaar te maken en geeft het team handvatten om hiermee aan de slag te gaan. In de verwachting dat dit er uiteindelijk toe bijdraagt dat cliënten minder stigma ervaren in de hulpverlening.

STIGMA IN DE HULPVERLENING

Ongeveer een kwart (22,3%) van alle stigma-ervaringen die mensen met psychische aandoeningen noemen zijn gerelateerd aan hun contact met de ggz-hulpverlener. Vaak gebeurt dit onbedoeld. Desalniettemin heeft stigmatisering een negatieve invloed op het herstel, de participatie en kwaliteit van leven van mensen met psychische aandoeningen.

Uit recent onderzoek van het Trimbos-instituut naar stigma in de ggz blijkt dat meer dan de helft (56%) van de respondenten in de laatste twee jaar stigma door een ggz-hulpverlener heeft ervaren. Afstandelijke houding (22%) en taalgebruik (20%) worden het meest genoemd. Bij dit laatste gaat het niet alleen om woorden, maar ook om intonatie en lichaamstaal. Daarnaast worden genoemd: de focus van hulpverleners op beperkingen en het vermijden van risico's en het taalgebruik over cliënten tussen hulpverleners onderling ('die borderliner').

De gevolgen hiervan zijn groot. Als iemand stigma door de hulpverlener ervaart, heeft dat met name negatieve invloed op het zelfbeeld en het gevoel van vertrouwen in het eigen kunnen (70%) en de hoop voor de toekomst (69%). Ook zijn er nadelige gevolgen voor het herstel (60%) en de kwaliteit van leven (58%), de contacten met andere mensen (56%) en de psychische en verslavingsproblemen (55%).

Stigma in de hulpverlening is daarmee een actueel, belangrijk maar ook gevoelig onderwerp. Gezien de vele negatieve gevolgen dient (de)stigmatisering een vast aandachtspunt te zijn in het team én in de behandeling/begeleiding.

DOEL VAN DE QUICKSCAN

Met de Quickscan krijg je inzicht in hoe (de)stigmatiserend jullie als team werken. De Quickscan is daarnaast een gespreksopener.

Een middel om ideeën en ervaringen te delen over (de)stigmatiserend werken in jullie team. Om uiteindelijk met elkaar tot een drietal actiepunten voor verbetering te komen en hiermee aan de slag te gaan.

De Quickscan is gebaseerd op de Generieke Module Destigmatisering. Dit is een uitgebreide kwaliteitsstandaard op het gebied van destigmatiserend werken, ontwikkeld door Akwa in samenwerking met verschillende partijen in het ggz-veld.

De Quickscan is een praktische en op teams toegesneden vertaling van de Generieke Module om implementatie te vergemakkelijken. De Quickscan biedt laagdrempelig toegang tot het thema (de)stigmatiseren. Voor verdere verdieping en verbreding kan het team er vervolgens de Generieke Module op naslaan.

VOOR WIE?

De Quickscan Destigmatisering is bedoeld voor teams van professionals die behandeling of begeleiding bieden aan cliënten met psychische aandoeningen.

HOE WERKT DE QUICKSCAN?

De Quickscan Destigmatisering is een online tool, opgebouwd uit 20 stellingen die betrekking hebben op vier verschillende thema's: (1) kennis over stigma, (2) diagnose en voorlichting, (3) behandeling en begeleiding, (4) bejegening. Voorafgaand aan de stellingen bij ieder thema is er een korte uitleg over het thema.

Per stelling zijn er 4 antwoordmogelijkheden: (1) veel verbetering nodig, (2) enige verbetering nodig, (3) weinig verbetering nodig en (4) geen verbetering nodig. Per stelling geef je dus aan hoeveel verbetering jij nodig vindt. De stellingen gaan over hoe jullie als team werken.

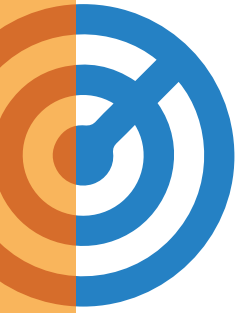
Natuurlijk kun je niet van al je teamgenoten weten hoe ze over stigma denken en hoe ze zich gedragen. Wat belangrijk is bij jouw antwoorden is jouw globale mening over hoe het team omgaat met dit onderwerp. Als je het niet weet, vul dan in hoe het voor jezelf is. Als je geen duidelijk beeld hebt, is dit ook een onderwerp van gesprek.

Ieder teamlid vult de Quickscan zelf in. De procesbegeleider verzamelt alle resultaten. De teamresultaten en adviezen bespreken jullie tijdens een teamgesprek. Het invullen van de Quickscan duurt zo'n 10-15 minuten. Het teamgesprek duurt 1 tot 1,5 uur.

DE QUICKSCAN DESTIGMATISERING IN 9 STAPPEN

1. Wanneer een team de Quickscan wil doen, wijzen de teamleden een procesbegeleider aan. Deze persoon speelt een sleutelrol in het proces. Hij doet de voorbereiding, leidt het gesprek en maakt afspraken voor een goede opvolging en borging.
2. De procesbegeleider maakt een account aan op de website van de Quickscan: <https://quickscan.kenniscentrumphrenos.nl/login/> en nodigt de individuele teamleden uit om de Quickscan in te vullen. **Let op!** Het komt regelmatig voor dat de uitnodiging in de SPAMfolder belandt. Kijk dus eerst in je SPAM als je geen uitnodiging hebt ontvangen. Toch geen uitnodiging ontvangen? Vraag de procesbegeleider om deze opnieuw aan je te versturen.
3. Teamleden vullen de Quickscan Destigmatisering individueel in via de link die zij in hun mail ontvangen hebben. Of gaan naar <https://quickscan.kenniscentrumphrenos.nl/> en vullen daar de teamcode in die zij per mail ontvangen hebben. Het gezamenlijk of in overleg met anderen invullen van de Quickscan heeft niet de voorkeur: hiermee verdwijnt het individuele oordeel, dat juist zo interessant is om later het gesprek in teamverband te kunnen voeren.
4. Elk teamlid dat de Quickscan heeft ingevuld, kan direct een PDF uitdraaien met zijn eigen antwoorden. Teamleden kunnen dit meenemen naar het teamgesprek over de gezamenlijke resultaten.
5. De procesbegeleider heeft als enige toegang tot de teamresultaten. Uit privacyoverwegingen heeft de procesbegeleider geen inzage in de resultaten van ieder individueel teamlid. Aan de hand van de teamresultaten bereidt de procesbegeleider het teamgesprek voor.
6. Tijdens het teamgesprek worden de teamresultaten besproken. De teamresultaten worden weergegeven in grafieken met percentages en aantallen. Om de scores visueel meteen herkenbaar te maken zijn bovendien kleuren toegekend aan de resultaten. Rood voor de antwoordcategorie 'veel verbetering nodig', oranje voor de categorie 'enige verbetering nodig', geel voor de categorie 'weinig tot geen verbetering nodig' en groen voor de categorie 'geen verbetering nodig'.
7. Naast teamresultaten komen ook adviezen per domein beschikbaar. De adviezen bestaan uit een combinatie van aandachtspunten en praktische tools. Deze dienen ter inspiratie om tot actie over te gaan.
8. Op basis van de resultaten van het teamgesprek formuleert het team minimaal drie actiepunten voor verbetering. En maakt afspraken over de evaluatie en borging hiervan. De procesbegeleider kan bij iedere vraag of in het daarvoor aangegeven vakje 'aantekeningen' de actiepunten en afspraken toevoegen aan de teamresultaten.
9. De procesbegeleider downloadt de teamresultaten inclusief de aantekeningen en actiepunten. Ter afsluiting verzendt de procesbegeleider dit document per e-mail aan alle teamleden.

COLOFON

Tweede druk, december 2021

Kenniscentrum Phrenos heeft in opdracht van en samen met Samen Sterk zonder Stigma de Quicksan Destigmatsering ontwikkeld. Verder zijn RIBW Brabant, GGZ Rivierduinen en HVO Querido betrokken geweest bij de ontwikkeling. De Quicksan is ontwikkeld op basis van input en deelname van (ervaringsdeskundige) hulpverleners.